

Î N C H E I E R E

18 mai 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței,

judecătorul

Judecătorii

Tatiana Vieru

Tamara Chișca-Doneva, Mariana Pitic

Oleg Sternioală, Valentina Clevadî

examinînd cererea de revizuire depusă de Miron Tamara, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Miron Tamara împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sectorul Centru mun. Chișinău privind contestarea actului administrativ, obligarea recalculării mărimii pensiei pentru limita de vîrstă, obligarea indexării mărimii recalculate a pensiei pentru limita de vîrstă și încasarea prejudiciului moral,

împotriva deciziei Curții Supreme de Justiție din 23 decembrie 2015 prin care s-a admis recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, s-a casat integral decizia Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2015 și hotărîrea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 30 martie 2015, fiind emisă o nouă hotărîre de respingere a acțiunii,

c o n s t a t ă

La 05 mai 2014, Miron Tamara s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind contestarea actului administrativ.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la 31.07.2013 s-a adresat către Casa Teritorială de Asigurări Sociale sectorul Centru mun. Chișinău cu cererea de stabilire a pensiei pentru limita de vîrstă, anexînd la aceasta certificatele privind salariul primit pentru perioada anilor 1978-2004 de la instituțiile și întreprinderile unde a activat.

Indică reclamanta că, la stabilirea mărimii pensiei, pîrîtul nu a luat în calcul mărimea salariului pentru perioada de activitate din anul 1983-1998, fiindu-i stabilită o pensie esențial diminuată decît mărimea pensiei ce urma să-i fie stabilită.

Astfel, menționează că, la stabilirea pensiei, pîrîtul nu a verificat și nu a luat în considerație certificatele prezentate despre mărimea salariului cu nr. 15-28 din 03.03.2000 și nr. 2 din 15.12.2004, care au fost întocmite și eliberate de SA „IPDA”.

Relatează reclamanta că, prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sect. Centru mun. Chișinău nr. 91/2013/24650 din 09.09.2013, i-a fost stabilită o pensie diminuată, pe care a refuzat să o primească, deoarece a fost ilegal calculată, fiindu-i încălcate drepturile sale privind asigurarea cu pensie pentru limită de vîrstă și cauzate prejudicii materiale și morale.

La 26.12.2013, printr-un demers adresat președintelui Casei Naționale de Asigurări Sociale, a solicitat să fie informată în baza cărui articol de lege la calcularea pensiei a fost inclus coeficientul „0” pentru perioada de lucru la Institutul de Proiectări Drumuri Auto, confirmat prin două certificate de salariu: nr. 15-28 din 03.03.2000 și nr. 2 din 15.12.2004, eliberate de SA „IPDA”.

Prin răspunsul nr. V-M-2208/13 din 24.01.2014, recepționat la data de 27.01.2014, Casa Națională de Asigurări Sociale i-a comunicat că, la calcularea pensiei nu au fost luate în considerație certificatele despre salariu nr. 15-28 din 03.03.2000 și nr. 2 din 15.12.2004 eliberate de SA „IPDA”, deoarece nu a fost posibilă verificarea corectitudinii informației pe care o conțin. Concomitent a fost informată că, odată cu depistarea arhivei întreprinderii SA „IPDA”, va fi efectuat un control al certificatelor, cu ulterioara recalculare a pensiei.

Susține reclamanta că, la depunerea cererii de calculare și stabilire a pensiei pentru limita de vîrstă la 31.07.2013, și-a îndeplinit toate obligațiile stabilite de lege, în acest sens, a prezentat documentele necesare ce confirmă stagiul de muncă și venitul asigurat, eliberate de organele abilitate.

A mai indicat că, în răspunsurile primite de la Casa Națională de Asigurări Sociale și Casa Teritorială de Asigurări Sociale sect. Centru mun. Chișinău se face trimitere la art. 30 alin. (2) al Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14.10.1998, potrivit căruia, organele de asigurări sociale au dreptul de control asupra autenticității actelor ce confirmă stagiul de muncă și venitul asigurat, eliberate de organele abilitate, însă menționează că, atît CNAS, cît și CTAS sect. Centru mun. Chișinău nu dispune de probe precum că, informația conținută în certificatele cu nr. 15-28 din 03.03.2000 și nr. 2 din 15.12.2004, care au fost întocmite și eliberate de SA „IPDA” nu este veridică, ci doar menționează, că nu a fost posibilă verificarea corectitudinii informației pe care o conțin deoarece, a dispărut arhiva întreprinderii SA „IPDA”.

Consideră că, atît Casa Națională de Asigurări Sociale, cît și Casa Teritorială de Asigurări Sociale sect. Centru mun. Chișinău la stabilirea și calcularea pensiei pentru

limita de vîrstă erau obligate să țină cont de informația conținută în certificatele eliberate de SA „IPDA”, deoarece potrivit art. 52 alin. (3) Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14.10.1998, venitul asigurat se confirmă prin documentele eliberate de întreprinderi, organizații, instituții în care și-au desfășurat activitatea asigurații sau de organele ierarhie superioare, precum și de arhive.

Afirmă că, pîrîtul nu a avut dreptul de a nu lua la evidență certificatele prezentate și a diminua nemotivat cuantumul pensiei, fără a îndeplini toate eforturile necesare pentru infirmarea informației conținute în certificatele prezentate, avînd în vedere că nu este vina dînzei întru posibilitatea verificării certitudinii informației conținută în certificatele cu nr. 15-28 din 03.03.2000 și nr. 2 din 15.12.2004, iar imposibilitatea verificării informației, nu reprezintă un suficient temei, de a-i leza dreptul la o pensie echitabilă.

În opinia sa, certificatele de salarizare au fost perfectate în modul stabilit de lege, cu indicarea adresei juridice a întreprinderii SA „IPDA”, certificatele conțin temeiul eliberării, la fel, sunt corect indicate numele conducătorului întreprinderii și a contabilului-șef, mărimea salariului nu este indicat exagerat de mare pentru perioadele respective, astfel că acestea nu reprezintă dubii.

Relevă că, la stabilirea cuantumului pensiei, pîrîtul a acționat contrar prevederilor art. 53 alin. (3) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14.10.1998.

De asemenea, indică că, Casa Națională de Asigurări Sociale ca organ a autorităților publice, era obligată să sesizeze organele competente pentru constatarea faptului lipsei arhivei instituției și să-i sancționeze în conformitate cu prevederile legale, precum și să înainteze anumite prescripții în vederea obligării conducerii SA „IPDA” să restabilească arhiva în conformitate cu prevederile legale (art. 43 alin. (6) din Legea contabilității nr. 113 din 27.04.2007, pct. 273 din Indicatorul documentelor-tip și al termenelor de păstrare pentru organele administrației publice, pentru instituțiile, organizațiile și întreprinderile Republicii Moldova, aprobat prin ordinul Serviciului de Stat de Arhivă al Republicii Moldova la 3 decembrie 1997, art. 295 alin. (7) Cod Contravențional.

La data de 27.02.2014, a expediat în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale o cerere prealabilă, prin care a solicitat recalcularea pensiei. Scrisoarea a fost recepționată la data de 03.03.2014, iar la 31.03.2014 a primit răspunsul CNAS cu nr.V-M-423/14, pe care îl consideră formal, deoarece nu s-a contribuit efectiv la apărarea drepturilor sale la o pensie echitabilă, ci doar a fost informată precum că CTAS a întreprins mai multe măsuri în vederea depistării arhivei SA „IPDA” și transmiterea acesteia la Arhiva Națională, organizînd la data de 03.08.2012 un grup de lucru cu reprezentanți din mai multe autorități publice.

Solicită reclamanta, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să-i recalculeze mărimea pensiei pentru limita de vîrstă, luînd în calcul certificatele

eliberate de SA „IPDA” cu nr. 15-28 din 03.03.2000 și nr. 2 din 15.12.2004, pentru perioada de activitate 1978-2004, începînd cu 31.07.2013, data adresării inițiale la CTAS sect. Centru, precum și încasarea cheltuielilor de judecată.

Ulterior, reclamanta și-a concretizat și modificat cerințele înaintînd pretenții împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sect. Centru mun. Chișinău, solicitînd anularea parțială a deciziei CTAS sect. Centru mun. Chișinău nr. 91/2013/24650 din 09.09.2013; obligarea CTAS sect. Centru să emită actul administrativ prin care să-i fie recalculată mărimea pensiei pentru limita de vîrstă, începînd cu data adresării inițiale la CTAS din 31.07.2013, cu includerea venitului asigurat, confirmat prin certificatele eliberate de SA „IPDA” nr. 15-28 din 03.03.2000 și nr. 2 din 15.12.2004, pentru perioada de activitate 1983-1998; obligarea CTAS sect. Centru să fie indexată mărimea recalculată a pensiei pentru limita de vîrstă cu 6,45%, începînd cu data de 01.04.2014; încasarea din contul pîrților CNAS și CTAS sect. Centru a despăgubirii pentru prejudiciul moral cauzat, în cuantum de 25 000 lei și a cheltuielilor de asistență juridică.

Prin hotărîrea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 30 martie 2015 acțiunea a fost admisă parțial. S-a anulat parțial decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sect. Centru mun. Chișinău nr. 91/2013/24650 din 09.09.2013 privind stabilirea pensiei Tamarei Miron, în partea neincluserii în stagiul de cotizare a perioadelor de activitate în SA „IPDA” între anii 1983-1998, confirmată prin certificatele cu nr. 15-28 din 03.03.2000 și cu nr. 2 din 15.12.2004. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze Tamarei Miron mărimea pensiei pentru limita de vîrstă, începînd cu data adresării inițiale la Casa Teritorială de Asigurări Sociale sect. Centru mun. Chișinău din 31.07.2013, cu includerea în stagiul de cotizare a perioadelor de activitate a reclamantei în SA „IPDA” între anii 1983-1998, confirmată prin certificatele cu nr. 15-28 din 03.03.2000 și cu nr. 2 din 15.12.2004. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să indexeze mărimea recalculată a pensiei din 31.07.2013 pentru limita de vîrstă, conform hotărîrii Guvernului nr. 61 din 06.03.2015 cu privire la indexarea prestațiilor de asigurări sociale și a unor prestații sociale de stat, cu 7,95% începînd cu 01.04.2015. S-a dispus încasarea în mod solidar din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sect. Centru mun. Chișinău în beneficiul Tamarei Miron a prejudiciului moral în sumă de 2000 lei. S-a respins cerința înaintată de Miron Tamara privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărîrea primei instanțe, Casa Națională de Asigurări Sociale a contestat-o cu apel.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2015 s-a respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și s-a menținut hotărîrea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 30 martie 2015.

La 03 septembrie 2015, Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat recurs, solicitând admiterea recursului, casarea dispozițiilor judecătorești și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Prin decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție din 23 decembrie 2015, s-a admis recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, s-a casat integral decizia Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2015 și hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 30 martie 2015, și s-a emis o nouă hotărâre de respingere a acțiunii.

La 28 decembrie 2015 Miron Tamara a depus cerere de revizuire, solicitând admiterea acesteia, casarea deciziei instanței de recurs și rejudecarea pricinii în instanța de recurs.

În susținerea cererii de revizuire, revizuianta a invocat prevederile art. 449 lit. b) CPC.

În opinia sa, instanța de recurs eronat a constatat precum că nu a fost lipsită de dreptul la pensie și că temei de a obliga intimatul să includă certificatele despre salariu în calculul mărimii pensiei, nu există.

Revizuianta menționează că, la momentul actual certificatele de salariu sunt perfect valabile, numai arhiva întreprinderii este dispărută și nu este căutată de nimeni, pentru că dosarul penal pornit în baza plîngerii colective a foștilor angajați ai SA „IPDA” pe faptul sustragerii arhivei a fost clasat, la 16.09.2013 prin ordonanța privind clasarea urmăririi penale.

Deoarece instanța de judecată nu a cunoscut despre existența acestei ordonanțe de clasare a urmăririi penale, s-a concluzionat greșit că CNAS a întreprins acțiuni de verificare a certificatelor prezentate.

Mai indică revizuianta că, instanța de recurs greșit a apreciat și faptul precum că intimatul a încercat să exercite dreptul său de control al certificatelor de salariu, deoarece în realitate nu a existat nici un gup de lucru cu atribuții permanente, dar a fost organizată doar o singură ședință a funcționarilor, în rezultatul căreia nu s-a contribuit cu nimic la soluționarea problemei verificării corectitudinii certificatelor salariale.

Suplimentar consideră că, temei de revizuire a hotărârii judecătorești constituie adoptarea recentă, pe 29.12.2015, în prima lectură de către Parlamentul RM a legii prin care se interzice organelor de asigurări să micșoreze pensia cetățenilor, pe motiv că stagiul lor de muncă nu s-a confirmat din motive ce nu depind de persoana asigurată, precum lipsa arhivei sau imposibilitatea verificării documentelor prezentate de către organul de asigurare.

În consecință, menționează revizuianta că, prin adoptarea deciziei instanței de recurs, i-a fost violat dreptul de proprietate asupra pensiei ca unica sursă de existență, drept garantat de art. 1, protocolul 1 CEDO, fiind totodată sfidată propria practică judiciară pe cauze similare.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de revizuire urmează fi admisă, casată decizia instanței de recurs, cu reținerea pricinii pentru rejudecarea recursului în instanța de recurs, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 453 alin. (1) lit. b) CPC, după ce examinează cererea de revizuire, instanța emite unul din următoarele acte de dispoziție - încheierea de admitere a cererii de revizuire și de casare a hotărârii sau deciziei supuse revizuirii.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, verificând temeinicia motivelor de revizuire în raport cu materialele cauzei, consideră oportun de a aplica în prezenta speță în direct jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a admite cererea de revizuire.

Pentru aceasta Colegiul invocă cauzele *Nichitin v. Rusia*, *Brumarescu v. România*, *Ryabykh v. Rusia*, *Rosca vs Moldova*, cazuri în care Curtea reiterează că, puterea instanțelor superioare de a revizui ar trebui să fie exercitată pentru corectarea greșelilor de judecată, a erorilor judiciare și nu pentru a substitui analiza. Revizuirea nu poate fi tratată ca un apel deghizat și nici existența a două păreri asupra aceleiași probleme nu poate servi temei pentru reexaminare. Excepțiile de la acest principiu sînt justificate numai atunci cînd reexaminarea este necesară în virtutea unor circumstanțe esențiale și imperative, fundamentale și obligatorii.

Colegiul consideră că în cazul din speță este justificată reexaminarea cauzei, or, în viziunea Colegiului, sînt prezente circumstanțe esențiale și imperative ce vizează încălcarea drepturilor fundamentale ale *Tamarei Miron*, garantate de articolul 6§1 din Convenție și articolul 1 din Protocolul nr. 1, încălcare ce ar constitui un viciu fundamental comis de instanța de judecată la pronunțarea hotărârii.

Sub acest aspect, Curtea Europeană în jurisprudența sa constantă, cu referire la cauzele *Munoz Diaz împotriva Spaniei* și *Maggio și alții împotriva Italiei* a reținut că, drepturile decurgînd din sistemul de asigurări sociale sunt drepturi patrimoniale protejate de art. 1 din Protocolul adițional la Convenție, dar acest lucru nu înseamnă că implică un drept la dobîndirea proprietății sau la o pensie într-un anumit quantum. Totuși, reducerea sau încetarea plății unui anumit quantum al beneficiului acordat poate constitui o intervenție în privința bunului, care trebuie justificată.

În plus, una dintre condițiile existenței cazului de revizuire, revizuenta *Miron Tamara*, vizează și asupra faptului că, decizia supusă revizuirii este contrară altor soluții pe cauze similare, în care a fost stabilită ilegalitatea acțiunilor Casei Naționale de Asigurări Sociale privind micșorarea pensiei.

În acest context, art. 6§1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului consacră într-o largă accepție, asigurarea și recunoașterea, aplicarea universală și efectivă a obligației de a fi respectate drepturile omului, prin aceea că orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege care va

hotărî asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, iar conform jurisprudenței Curții Europene a Dreptului Omului, dreptul la un proces echitabil în fața unei instanțe de judecată independentă și imparțială, garantat de art. 6 al Convenției, urmează a fi interpretat prin prisma dreptului ca element al patrimoniului comun al statelor contractante.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite cererea de revizuire, cu casarea deciziei Curții Supreme de Justiție din 23 decembrie 2015 și reținerea cauzei pentru rejudecarea recursului, în alt complet de judecători.

În conformitate cu art. 269-270, art. 453 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Se admite cererea de revizuire declarată de către Miron Tamara.

Se casează decizia Curții Supreme de Justiție din 23 decembrie 2015, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Miron Tamara împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sectorul Centru mun. Chișinău privind contestarea actului administrativ, obligarea recalculării mărimii pensiei pentru limita de vîrstă, obligarea indexării mărimii recalculate a pensiei pentru limita de vîrstă și încasarea prejudiciului moral, cu reținerea cauzei pentru rejudecarea recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, în alt complet de judecători.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Mariana Pitic

Oleg Sternioală

Valentina Clevadi